

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แม่ฮ่องสอน เป็นหนึ่งใน 17 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย และยังเป็นจังหวัดท่องเที่ยว ที่ได้รับความนิยมอย่างมากของภาคเหนือ แม่ฮ่องสอนมีอาณาเขตติดต่อกับสหภาพพม่า ตั้งอยู่ ทางด้านตะวันตกสุดของภาคเหนือ โดยอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 942 กิโลเมตร มีเนื้อที่ รวมทั้งสิ้นประมาณ 12,681 ตารางกิโลเมตร ปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ กับ 1 กิ่ง อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอแม่สะเรียง อำเภอขุนยวม อำเภอป่าเย็บ อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอสบเมย อำเภอปางมะผ้า และกิ่งอำเภอห้วยโป่ง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ เมืองสามหมอก ” เนื่องจากเป็นเมืองในหุบเขา ล้อมรอบด้วยภูเขาสลับซับซ้อนทอดขนานไปกับทิวเขาถนนธงชัย และทิวเขาแดนลาว ดังนั้น จึงถูกปกคลุมด้วยหมอกตลอดทั้งปี โดยในฤดูหนาวจะมีหมอก เย็นปกคลุม ในฤดูฝนมีหมอกจากฝน ในฤดูร้อนมีจะหมอกควันของไฟป่า พร้อมทั้งมีทิวทัศน์อันสวยงามตามธรรมชาติของเทือกเขาสลับซับซ้อน และป่าไม้นานาพันธุ์ จนนักท่องเที่ยวต่างพากัน อยู่เสมอว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนเปรียบเสมือนกับเป็นสวิดเซอร์แลนด์ของเมืองไทย

ประชากรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีหลายเชื้อสาย โดยคนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองแม่ฮ่องสอน และคนในเขตเมืองในอำเภอป่าเย็บ อำเภอปางมะผ้า อำเภอขุนยวม อำเภอแม่สะเรียง ส่วนใหญ่จะสืบเชื้อสายจาก ไทยใหญ่ เรียกตัวเองว่า “ ไต ” ในอดีตอพยพมาจากรัฐฉานในประเทศพม่า นอกจาก คนไตที่เป็นคนท้องถิ่นของจังหวัดแม่ฮ่องสอนแล้ว นอกจากนี้ยังมีประชากรที่อาศัยอยู่ตามภูเขา หรือ ที่เรียกกันว่า ชาวเขา ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย มากมายหลายเผ่าพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็น กระเหรี่ยง มูเซอ ลีซอ ลัวะ ม้ง ปาดองหรือกระเหรี่ยงคอยาว และจีนฮ่อ จะอาศัยอยู่โดยทั่วไปตามภูเขาต่างๆ ของ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัดแม่ฮ่องสอนในปี 2545 และปี 2546 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยว จำนวน 226,253 คน และจำนวน 268,347 คนตามลำดับ โดยที่มีสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวชาว ไทย น้อยกว่าจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และในปี 2547 และปี 2548 มีจำนวน

นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยว จำนวน 301,479 คน และจำนวน 329,580 คน ตามลำดับ โดยที่มีสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยมากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

นักท่องเที่ยวใช้เวลาพักเฉลี่ย ในปี 2545 เป็นเวลา 2.51 วัน ในปี 2546 ลดลงเป็นเวลา 2.33 วัน คิดเป็นร้อยละ 7.2 ในปี 2547 ลดลงเป็นเวลา 2.22 วัน คิดเป็นร้อยละ 4.7 และในปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 2.56 วันคิดเป็นร้อยละ 15.3 และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในปี 2545 วันละ 1,706.63 บาท/คน แล้วในปี 2546 เพิ่มขึ้นเป็นวันละ 1,807.28 บาท/คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 ในปี 2547 เพิ่มขึ้นวันละ 1,906.12 บาท/คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 และในปี 2548 ลดลงเป็นวันละ 1,833.58 บาท/คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 และรายรับจากการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปี 2545 จำนวน 979.76 ล้านบาท ในปี 2546 เพิ่มขึ้นเป็น 1,143.05 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 16.7 ในปี 2547 เพิ่มขึ้นเป็น 1,286.57 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 12.6 และในปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 1,506.22 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 17.1 (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่ 1.1 สถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ข้อมูล	2545	2546		2547		2548	
	จำนวน	จำนวน	อัตรา การ เพิ่ม	จำนวน	อัตรา การ เพิ่ม	จำนวน	อัตรา การ เพิ่ม
นักท่องเที่ยว (คน)	226,253	268,347	18.6	301,479	12.3	329,580	9.3
ไทย	85,060	130,803	53.8	157,941	20.7	187,060	18.4
ต่างประเทศ	141,193	137,544	-2.6	143,538	4.4	142,520	-0.7
ระยะเวลาพักเฉลี่ย (วัน)	2.51	2.33	-7.2	2.22	-4.7	2.56	15.3
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/วัน)	1,706.63	1,807.28	5.9	1,906.12	5.5	1,833.58	-3.8
รายรับจากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	979.76	1,143.05	16.7	1,286.57	12.6	1,506.22	17.1

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2549)

อำเภอปาย หรือ เมืองปาย เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดแม่ฮ่องสอน และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดแม่ฮ่องสอน หรืออาจกล่าวได้ว่า ถ้าจะไปจังหวัดแม่ฮ่องสอนแล้วจะต้องแวะมาที่อำเภอปายด้วยเสมอ โดยในอดีตเมืองปาย เป็นเมืองที่ใช้เป็นจุดแวะพักระหว่างทาง

ของการเดินทางระหว่างเมืองเชียงใหม่กับเมืองแม่ฮ่องสอนด้วย ซึ่งมาถึงปัจจุบันนี้ อำเภอปายจัดได้ว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย และหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ที่มีความเป็นมาที่น่าสนใจ และน่าศึกษา หรือทางด้านธรรมชาติที่ยังคงสมบูรณ์และเขียวชอุ่มเป็นอย่างมาก ที่สำคัญชาวบ้านหรือคนในท้องถิ่นของอำเภอปาย ยังคงดำเนินวิถีชีวิตที่เรียบง่ายอยู่กับธรรมชาติและยังมีน้ำใจ อหิยาศัยที่ดีเยี่ยม เป็นมิตรไมตรี เป็นกันเองกับผู้ที่มาเยี่ยมชมเยือนทุกคน จุดนี้เองที่ทำให้กลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศเกิดความประทับใจจนต้องบอกต่อผู้อื่นหรือกลับมาอีกครั้ง นอกเหนือจากบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงามและสมบูรณ์

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนแล้ว แวะเที่ยวอำเภอปายมีประมาณร้อยละ 30 ของนักท่องเที่ยวที่เที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนั้นสามารถประมาณการได้ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวของอำเภอปายมีประมาณร้อยละ 30 ของรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอนหรือคิดเป็นเงินจำนวน 368.67 ล้านบาทต่อปี อย่างไรก็ตามข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอำเภอปายยังมีน้อยมาก ดังนั้นในที่นี้จะทำการศึกษาถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวอำเภอปาย รวมถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเดินทางมาเที่ยวอำเภอปาย และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวอำเภอปาย ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอำเภอปาย สามารถนำไปใช้ในการวางแผนเชิงนโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอปายต่อไปในอนาคต

1.2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.2.2. เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอปาย

1.2.3. เพื่อศึกษาถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้นำไปใช้พัฒนา และส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.4. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศในการท่องเที่ยวในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2549 ถึง เดือนมิถุนายน 2549

1.5. นิยามศัพท์

นักท่องเที่ยว หมายถึงนักท่องเที่ยวที่ค้างคืนเดินทางมาเยือนและพักอยู่ในประเทศ ตั้งแต่ 24 ชั่วโมงขึ้นไป โดยใช้บริการสถานที่พักแรม ณ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ (local accommodation) โดยแยกตามลักษณะนักท่องเที่ยวดังนี้

1.5.1. นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ค้างคืน เดินทางเข้ามาในประเทศและพำนักอยู่ครั้งหนึ่งๆ ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง (1 วัน) และไม่เกิน 60 วัน

1.5.2. นักท่องเที่ยวชาวไทย หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืนอาจเป็นคนไทย หรือ คนต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทย เดินทางมาจากจังหวัดที่อยู่อาศัยปกติของตนไปยังจังหวัดอื่นๆ ระยะเวลาที่พำนักอยู่ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง (1 วัน) และไม่เกิน 60 วัน